

Секція: Мистецтвознавство

Будянський Дмитро Васильович

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки

Сумський державний педагогічний університет

імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

Манько Олена Олександрівна

магістрант

Сумського державного педагогічного університету

імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

ЗНАЧЕННЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

Двадцять перше століття характеризується зростанням попиту на творчий потенціал людини, її здатність до самореалізації та творчого самовираження. Педагогічна практика загальноосвітньої школи засвідчує, що в процесі навчання вирішуються, в першу чергу, завдання, пов'язані із засвоєнням учнями необхідного обсягу знань, опануванням основами наук, набуттям досвіду певних способів діяльності тощо. В свою чергу, проблема виховання учня як творчої особистості наразі, як і раніше, не є пріоритетною.

У «Концепції нової української школи» зокрема зазначено, що в системі освіти центральне місце займає саме середня освіта, оскільки саме тут закладаються громадянські та моральні якості, і, у підсумку, формується особистість. Випускник сучасної школи – це цілісна, всебічно розвинена, здатна до критичного мислення особистість [7, с. 156]. На наш погляд, вирішення цього стратегічного завдання, не можливе без застосування творчих форм і методів у навчально-виховному процесі, без спільної творчої діяльності вчителів та учнів.

Вирішення завдання щодо формування творчої особистості в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах залежить від створення та реалізації новітніх педагогічних концепцій.

Наш погляд, для розкриття змісту категорії «творча діяльність» та її особливостей логічно розглянути сутність та взаємозв'язок таких понять як «діяльність» і «творчість».

Аналіз психолого-педагогічних досліджень та практика вітчизняної освіти свідчать про велику кількість досліджень проблеми творчого розвитку особистості (Н. Барікова, Л. Виготський, Є. Ільїн, З. Левін, А. Лук, Я. Пономарьов, В. Роменець, С. Рубінштейн, О. Самарін, А. Спіркін, В. Сухомлинський, Б. Теплов та інші).

На думку психологів Л. Вигодського [3], Є. Ільїна [4] «творчість» являє собою діяльність, результатом якої є створення нових матеріальних і духовних цінностей. Це складний культурно-історичний феномен. В основі творчої діяльності наявність у особистості здібностей, мотивів, знань, умінь, завдяки яким створюється продукт, що відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю.

Як стверджує Л. Беземчук [2], у психології і педагогіці існує низка досліджень, пов'язаних із науковим визначенням «творчості» як сукупності творчих сил індивіда, зумовлених розвитком мотиваційних якостей особистості, пізнавальних процесів, мислення, здібностей, знань, умінь і навичок.

Джерелом творчої діяльності, на думку В. Роменця, є духовні потреби людини, які спрямовані на зміну предметів оточуючої дійсності [6, с. 194].

Значна увага вчених приділяється вивченню творчої діяльності в навчально-виховному процесі сучасної школи (Б. Асаф'єв, О. Апраксина, Н. Брюсова, Н. Ветлугіна, Н. Вишнякова, Н. Гродзенська, О. Гумінська, Л. Дмитрієва, Д. Кабалевський, М. Лазарєв, О. Лобова, Г. Падалка, Г. Рігіна, С. Сисоєва, Н. Черноіваненко, Б. Яворський та інші).

М. Лазарев характеризує «творчість» як діяльність, яка створює щось нове, оригінальне, що входить не тільки в історію розвитку самого творця, але й в історію розвитку науки та мистецтва [5].

На нашу думку, творчість – це вищий рівень продуктивної діяльності, результатом якої є створення особистістю оригінальних і важливих у соціальному чи у суб'єктивному плані продуктів.

Творчість являє собою складну діяльність людини, результатом якої є нові продукти в матеріальній чи духовній сфері людського життя. Творчість має місце всюди, де людська уява комбінує, змінює, створює хоча б елемент нового.

Аналіз творчої діяльності вчені проводять переважно у зв'язку з творчою уявою. Саме творча уява становить значний інтерес як здібність, яка відіграє важливу роль у всіх сферах творчої людської діяльності і є її складовою частиною. Уява школяра – дуже важливий компонент творчості, адже з допомогою творчої діяльності в навчально-виховному процесі сучасної школи є різноманітні життєві ситуації.

Ми вважаємо, що поняття «діяльність» більш широким, ніж поняття «творчість». Взаємозв'язок цих двох понять слід розглядати в такому плані: будь-яка творчість може розглядатись як діяльність, але не будь-яка діяльність є творчістю. Тому виникає необхідність більш широкого застосування у навчально-виховному процесі можливостей творчої діяльності на противагу репродуктивній (за зразком), яка спрямована на відтворення продуктів, що вже існують у попередньому досвіді.

Система розвитку творчої діяльності в навчально-виховному процесі сучасній школі має будуватися на самодіяльності, ініціативі, вільному виборі напрямів і видів діяльності. У школі мають бути створені сприятливі умови для вияву та розвитку талантів і здібностей дітей, для їх самовизначення та самореалізації. Основне завдання сучасної школи полягає у формуванні особистості, що усвідомлює цінність творчості [1, с. 25]. У зв'язку з цим

діяльність сучасної школи має бути спрямована на розвиток самостійного мислення дитини, її індивідуальних творчих здібностей.

Таким чином, залучення учнів і педагогів до систематичної, особистісно і соціально значущої творчої діяльності у новій українській школі є усвідомленою необхідністю.

На наш погляд, запровадження творчої діяльності в навально-виховному процесі сучасної школи необхідно починати якомога раніше.

Практика показує, що діти молодшого шкільного віку здатні до продуктивної творчої діяльності, в якій проявляються їхні нахили, інтереси, здібності. Таким чином, творча діяльність здатна позитивно впливати на особистість дитини, на розвиток її творчого потенціалу.

Література

1. Асафьев Б. В. О музыкально – творческих навыках у детей / Б. В. Асафьев // Избранные статьи о музыкальном воспитании и образовании. – М., 1965. – С. 25.
2. Беземчук Л. Творчий розвиток школярів засобами музичного мистецтва / Л. Беземчук // Мистецтво і освіта. – 2001. – № 1. – С. 43-48.
3. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л. С. Выготский. – СПб., 2008. – 146 с.
4. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2009. – 448 с.
5. Лазарев М. О. Педагогічна творчість: навч. посібник. – 2-е вид., доповн. і перероб / М. О. Лазарев. – Суми : ФОП Цьома С. П., 2016. – 294 с.
6. Роменець В. П. Психологія творчості: Навч. посібник для університетів / В. П. Роменець. – К., 2001. – С. 194.
7. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 344 с.